

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Рецептивна поетика

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Зарубіжна література та теорія літератури

Спеціальність 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури **Альона Романівна Тичініна**

Профайл викладача http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

Контактний тел. 0992255201

E-mail: a.tychinina@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3782>

Консультації Очні консультації: щопонеділка з 13.00 по 14.40.
Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна „*Рецептивна поетика*” є однією із обов'язкових дисциплін зі спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури) для освітньо-професійної програми рівня освіти бакалавр, яка викладається у 7 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс „*Рецептивна поетика*” спрямований на поглиблення теоретико-літературних компетентностей студентів спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури). Він призначений для того, щоб студенти могли осмислити, засвоїти і системно використовувати актуальні теоретико-літературні поняття річищі методології рецептивної поетики. Дана дисципліна формує навички компетентного погляду на літературний процес, дає знання методів і прийомів рецептивного аналізу літературних текстів різних родів і жанрів. Дисципліна спрямована на осмислення, засвоєння і системне використання теоретично-методологічного апарату рецептивної поетики. Після засвоєння даної дисципліни студенти набувають необхідних знань та умінь для подальшої наукової та практичної роботи з галузі літературознавства й теорії рецепції зокрема, вміють компетентно здійснювати рецептивний аналіз поетичних, прозових та драматичних текстів.

Серед сучасних методологічних платформ, науково-дослідницьких шкіл і напрямів одне з провідних місць належить герменевтико-рецептивній естетиці й поетиці. Цей теоретичний комплекс представлений в українському літературознавстві невеличкою низкою визначних імен, зокрема Романа Гром'яка, Григорія Сивоконя, Марії Зубрицької, Григорія Клочака, Ольги Червінської. Навчальна дисципліна «*Рецептивна поетика*» подає історію усвідомлення ідеї рецепції в діяхронічному зрізі та формування рецептивної теорії (Константська школа), розкриває її основні положення та наукову термінологію і парадигматику. Студенти навчаються інтерпретувати художній твір як іманентно незамкнений простір, багаторівнева структура якого зумовлена орієнтацією на реципієнта. Рецептивна теорія в «рамках практичної методології» підкреслює вагу експериментування у літературознавчому дискурсі з опорою «на дослідження можливої кількості прикладів рецепції», тому, для закріплення теоретичної програми, студенти матимуть змогу проводити так звані рецептивні експерименти.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета викладання дисципліни «*Рецептивна поетика*» – ознайомити студентів з одним із найважливіших фрагментів сучасної літературної теорії, пов'язаного з *рецепцією* (читацьким сприйняттям) літературної продукції. Окрім того, метою даного курсу постає освоєння теоретико-методологічної програми рецептивної поетики, провідною ідеєю якої виступає індивідуальне сприйняття.

3. Завдання – полягає у логічному, чіткому, доступному для студентського сприйняття викладенні матеріалу, що підлягає аналізу, у контролі самостійної роботи студентів з опрацюванням як критичного, так і художнього матеріалу; навчити студентів самостійно аналізувати рецепцію художніх текстів їх респондентів, компетентно оцінювати фази рецептивного акту.

4. Пререквізити. Вступ до літературознавства, теорія літератури, культурологія, історія зарубіжної літератури, історія зарубіжної критики і літературознавства, проблеми літературознавчої термінології, сучасні літературознавчі школи в Україні, психологія.

5. Результати навчання

- **знати:** історію формування рецептивної теорії, її провідні ідеї, термінологічну базу, повноваження, вплив на сучасну наукову ситуацію.
- **уміти:** орієнтуватися у застосовувати методологічні підходи рецептивної поетики на практиці при аналізі художніх творів; розуміти роль читача в функціонуванні художнього тексту, його зв'язок з категорією „автор”.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	3	90	30	15			39	6	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Формування ідей рецептивної поетики												
Тема 1. Рецептивна естетика та рецептивна поетика. Предмет, об’єкт, завдання даної методології. Рецепція як двосторонній акт.	11	4	2		1	4						
Тема 2. Історія формування рецептивної теорії (Арістотель, Платон, В. Віндельбанд, Г. Лейбніц, А. Баумгартен, І. Кант, Гегель, В. Дільтей, Г. Яусс, В. Ізер, У. Еко).	9	3	2			4						
Тема 3. Герменевтика та рецептивна поетика: спільне та відмінне. Концепція герменевтичного	11	4	2		1	4						

кола.												
Тема 4. Провідні ідеї рецептивної теорії. Константська школа рецептивної поетики. Х.Р.Яусс— засновник школи рецептивної критики („Історія літератури як провокація”, 1970; „Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика, 1977”). Внесок В. Ізера в рецептивну поетику.	10	4	2			4						
Разом за змістовим модулем 1	41	15	8		2	16						
Змістовий модуль 2. Методологічна програма рецептивної поетики												
Тема 1. Рецептивна теорія як провідний напрям сучасної практики гуманітарних досліджень Повноваження рецепції. Формулювання основних термінів рецептивної теорії. Українські рецептивні студії.	8	3	1		1	3						
Тема 2. Реципієнт як об’єкт художньої та наукової думки. Функції реципієнта в художньому тексті. Концепція В. Ізера про імпліцитного читача („Імпліцитний читач”, 1972). Ідея про місце невизначеності(пусті місце).	9	3	2		1	3						

Тема 3. Горизонт очікування як окреслення читацьких можливостей тексту як цілісності та референційна рамка. Структура горизонту і діалогічність. Увиразнення різних горизонтів читання: прогресивний – горизонт першого читання, ретроспективний – друге читання, конкретизація в зміні горизонту – історичне розуміння.	11	3	2		1	5						
Тема 4. Методологічна стратегія У.Еко щодо відкритого характеру художнього твору („Відкритий твір”, 1962). Естетика творчості та естетика рецепції.	11	3	1		1	6						
Тема 5. Вплив рецептивної теорії на сучасну наукову ситуацію. Актуальні аспекти рецептивної трансгресії. Аперцепційний фон, антиципація та перлокуційний ефект процесу читання.	10	3	1			6						
Разом за змістовим модулем 2	49	15	7		4	23						
Усього годин	90	30	15		6	39						

3.3. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Укладання літературознавчого міні-словника.
2	Підготовка рефератів до теми.
3	Аналіз лірики.

4	Аналіз епічних текстів.
5	Аналіз драматичних текстів.
6	Проведення рецептивних експериментів.

3.4. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Визначення термінів рецептивної теорії. Опрацювання літератури, складання термінологічного словника, відповіді на запитання.
2	Проблема сприйняття у Платона, Г.-В. Лейбніца, А.Г. Баумгартена, Канта, Гегеля, В.Дільтея, Г.Р. Яussa, В. Ізера, У. Еко). Опрацювання літератури, складання термінологічного словника, відповіді на запитання.
3	„Письмо – текст – твір” в теорії Р. Барта. Опрацювання праць Р. Барта, складання опорного конспекту, відповіді на запитання.
4	Теорія читача в інтерпретації У. Еко („Роль читача”). Реферування праць У. Еко, складання опорного конспекту, відповіді на запитання.
5	Читач у письменницькій свідомості. Опрацювання літератури, збирання зразкових прикладів, відповіді на запитання.
6	Принципи герменевтики у працях Г-Г Гадамера. Опрацювання літератури, збирання зразкових прикладів, відповіді на запитання.
7	Розуміння ролі слова як засобу спілкування і як засобу творення думки у психолінгвістичній концепції О. Потебні („Думка і мова”, 1862). Його вчення про внутрішню форму слова, відношення змісту думки до свідомості у річизмі методології рецептивної поетики.
8	Окремі питання сприйняття поетичних образів у праці І. Франка „Із секретів поетичної творчості” (1898).
9	Укладання літературознавчого міні-словника
10	Наукові праці Р. Гром’яка („До проблеми сприймання літературного твору”, 1967; „Давнє і сучасне”, 1997). Зв’язок рецептивної поетики з естопсихологією й неориторикою.
11	Читацька оцінка художнього твору у викладах Г. Сивоконя („Художня література і читач: з досвіду конкретно-соціологічних спостережень”, 1971).
12	Рецептивні студії М. Ігнатенка („Читач як учасник літературного процесу”, 1980).
13	Методологія системних досліджень індивідуальної поетики тексту в розвідках Г. Клочека („Поетика і психологія”, 1990).
14	Дослідження процесу читання як соціокультурного феномену і категорії читача в літературно-теоретичних дослідженнях (М. Зубрицька, „Homo legens”, 2004).
15	Історія, теорія й методологічні повноваження рецептивної поетики в науковому доробку О. Червінської („Пушкин, Набоков, Ахматова: метаморфізм русского лирического романа”, 1999). Розробка кола питань про парадигму „театрального реципієнта”, поетику станів, рецептивний ресурс символу, рецепцію жанрової матриці та культурну алотропію („Психологічні аспекти актуальної рецепції

	тексту”, 2009; „Аргументи форми”, 2015).
16	Специфіка вікової (дорослої і дитячої) рецепції. Рецепція і сугестія. Експериментальні методи для дослідження специфіки рецепції (анкетування, опитування, соцмережі, блоги).
17	Виникнення теорії читацького відгуку та її контурні відмінності від „нової критики” та рецептивної поетики.
18	Рецептивні експерименти (анкетування, опитування, блоги).

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проекти);
- написання відгуків, рецензій, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень у вигляді влогу та блогу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Залік	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
7	7	7	7	7	7	7	7	4		

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Анісімова Л. „Нова критика” й теорія читацького відгуку в літературознавстві США: компаративний аспект / Л. Анісімова // Питання літературознавства. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2013. – Вип. 87. – С. 129–141.
2. Античні поетики: Арістотель. Поетика. Псевдо-Лонгін. Про високе. Горацій. Про поетичне мистецтво. - Київ: Грамота, 2007. - 168 с. - (Бібліотека античної літератури).
3. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. Марії Зубрицької. 2-е вид., доповнене. – Львів: Літопис, 2001.
4. Ауэрбах Э. Мимесис. Изображение действительности в западноевропейской литературе. – СПб.: Университетская книга, 2000. С. 411-438.
5. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1994.
6. Барт Р. От произведения к тексту / Р. Барт // Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – Москва : Прогресс, 1989. – С. 413-423
7. Барт Р. Фрагменти мови закоханого. – Львів: „І”, 2006.
8. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества —2-е изд. — М.: Искусство, 1986. —445 с.
9. Бахтин М.М. Литературно-критические статьи – М.: Худож. лит., 1986.
10. Бойчук А. Р. Аналіз дитячої рецепції методом анкетування // Поетика лірики: Збірник наукових праць пам'яті доктора філологічних наук, професора Тетяни Волкової / Упорядник І. Папуша // Studia methodologica. — Вип. 35. – Тернопіль : ТНПУ, 2013. — С. 166–172.
11. Бойчук А. Р. До питання про еволюцію трансгресії (досвід дитячого етосу) // Науковий вісник Чернівецького національного університету : Збірник наук. праць. – Вип. 663-664. – Філософія. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2013. – с. 67-71.
12. Боров Ю.Б. Искусство интерпретации и оценки. Опыт прочтения “Медного всадника”. – М.: Сов.писатель, 1981.
13. Бройтман С.Н. Историческая поэтика. – М., 2001.
14. В. Дильтей Типы мировоззрений и обнаружение их в метафизических системах.// Культурология. XX век. Онтология. – М., 1995.
15. Виндельбанд В. Платон. – К.: Зовнішторгвидав України, 1993.

5.2. Допоміжна

1. Арістотель. Про мистецтво // Всесвіт. – 1978. – № 12.
2. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1994.
3. Барт Р. Фрагменти мови закоханого. – Львів: „І”, 2006.
4. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М., 1979.
5. Бахтин М.М. Литературно-критические статьи – М.: Худож. лит., 1986.
6. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004.
7. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. – М.: Высш. шкл., 1989.
8. Выготский Л.С. Психология искусства. – М., 1987.
9. Гегель Г. В. Эстетика: В 4 т. – М., 1971. – Т. 3.
10. Гегель Г. В. Ф. Феноменологія духу. – К: Основи, 2004.
11. Гейзінга Й. Homo Ludens. – К.: Основи, 1994.
12. Гулыга А.В. Эстетика в свете аксиологии. – СПб., 2000.

13. Гундорова Т.І. Проявлення слова: Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів: Літопис, 1997.
14. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. – К.: Юніверс, 2001.
15. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. – К.: Юніверс, 2000.

6. Інформаційні ресурси

1. <http://e-learning.chnu.edu.ua/course/view.php?id=554>
  2. <http://www.ukrlit.vn.ua/info/criticism.html>
  3. <http://www.ex.ua/13049245>
  4. http://philology.chnu.edu.ua/structure_zarlit.html
  5. <http://www.ilnan.gov.ua/teor.htm>
  6. <http://www.ilnan.gov.ua/conference.htm>
  7. <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11163/05-Balakyana.pdf?sequence=1>
  8. <http://1576.ua/books/3171>
- http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nznuoaf_2010_15_10